

Teološki prikazi iz područja moralne teologije u dva desetljeća časopisa *Diacovensia*

SUZANA VULETIĆ*

UDK:
24(05)“1993/2013“

Primljeno:
26. siječnja 2014.

Prihvaćeno:
10. ožujka 2014.

U primjercima dosadašnjih izdanja časopisa *Diacovensia*, teme pridržane moralnoj teologiji zastupljene su širim opusom moralne teologije i obuhvaćaju presjek kroz područja socijalnoga nauka Crkve, opće etike, medicinske etike i bioetike te duhovnoga bogoštovlja, kojima su se bavili razni domaći i inozemni istaknuti moralisti, no i oni koji su se dotaknuli tema u nadležnosti moralne teologije, znatno je obogaćujući iz područja drugih interdisciplinarnih područja.

Među najučestalijim moralnim teozima spominju se članci sljedećih autora¹: nadbiskupa u miru dr. Marina Srakića; red. prof. dr. sc. Josipa Grbca; red. prof. dr. sc. Tončija Matulića; red. prof. dr. sc. Špire Marasovića, red. prof. dr. sc. Martina McKeevera; red. prof. dr. sc. Helmuta Renöckla; izv. prof. dr. sc. Vladimira Dugalića; doc. dr. sc. Nediljka Ančića; doc. dr. sc. Suzane Vuletić; dr. sc. Ivice Šole i dr. sc. Marija Volarevića.

U kontekstu nužnoga dijaloga vjere i razuma, odnosno moralne teologije i prirodnih znanosti, u cilju doprinosa moralne teologije društvenoj problematici, neizostavne su bile integrativne korelacije koje su prepoznali mnogi autori i apologetski zastupali svoja promišljanja u sustavnim prikazima mnogih godišta *Diacovsije*, koje su slijedile aktualnost tematskih rasprava, koordinirano s ostalim teološkim časopisima.

* Doc. dr. sc. Suzana Vuletić, Katolički bogoslovni fakultet u Đakovu, Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku.

¹ Ovim se prikazom ograđujem od navođenja članaka kojima su se gore istaknuti, moralni teolozi, bavili proširujući svoje interese djelovanja na neko drugo područje, mimo područja moralne teologije (crkvene povijesti, kanonskoga prava, pastoralnih tema, liturgijskih tema, prikaza, uvodničarskih riječi).

Njih smo nastojali razvrstati u nekoliko prikaza:

- područje socijalnoga nauka Crkve (koje je ujedno i najzastupljenije u presjeku proteklih godišta *Diacoviensije*);
- područje morala;
- područje medicinske etike i bioetike.

Područje socijalnoga nauka Crkve

Područje socijalnoga nauka Crkve svojim su znanstvenim i humanističkim doprinosom obilježili sljedeći članci:

BALOBAN, Stjepan, Kršćansko nadahnuće političko-gospodarskih odnosa u suvremenom društvu, u: *Diacoviensia* 8(2000.)1, str. 89.-100.

SRAKIĆ, Marin, Crkveno zajedništvo među prezbiterima očitovano u pravičnosti i solidarnosti, u: *Diacoviensia* 8(2000.)1, str. 149.-171.

MARASOVIĆ, Špiro, Demokratska očekivanja od Crkve u Hrvatskoj između minimalizma i maksimalizma, u: *Diacoviensia* 10(2002.)1, str. 23.-70.

ANČIĆ, Nediljko A., Ekleziologija u ozračju suvremene demokracije, u: *Diacoviensia* 10(2002.)1, str. 71.-90.

SRAKIĆ, Marin, Prezbiter – navjestitelj evanđelja u demokratskom društvu, u: *Diacoviensia* 10(2002.)1, str. 91.-103.

LETICA, Slaven, Demokratizacija hrvatskoga društva: naslijeđe i suvremeni tijekovi, u: *Diacoviensia* 10(2002.)1, str. 105.-113.

DUGALIĆ, Vladimir, Pred izazovima globalizacije, u: *Diacoviensia* 11(2003.)2, str. 197.-198.

JUHANT, Janez, Globalizacija, kršćanstvo i demokracija, u: *Diacoviensia* 11(2003.)2, str. 223.-240.

SCHREITER, Robert, Novo shvaćanje katoličanstva u jednom globaliziranom svijetu, u: *Diacoviensia* 11(2003.)2, str. 241.-252. (Prijevod s njemačkog Karlo Višaticki)

ANIČIĆ, Miljenko, Perspektive karitativne zauzetosti, u: *Diacoviensia* 11(2003.)2, str. 281.-310.

ŠOLA, Ivica, Fenomen globalizacije: globalizacija i čovjek (Čovjek i slika kroz vrijeme), u: *Diacoviensia* 11(2003.)2, str. 343.-354.

SRAKIĆ, Marin, Život i djelo dr. Vilka Anderlića (1882.-1967.), u: *Diacoviensia* 12(2004.)2, str. 201.-225.

BALOBAN, Stjepan, Socijalno djelovanje svećenika. Poticaji dr. Vilka Anderlića (1882.-1957.), u: *Diacovensia* 12(2004.)2, str. 227.-240.

DUGALIĆ, Vladimir, Kršćanski caritas i socijalna politika, u: *Diacovensia* 12(2004.)2, str. 241.-302.

GRBAC, Josip, Kršćanin u javnom životu – nekada i danas, u: *Diacovensia* 12(2004.)2, str. 303.-314.

RENÖCKL, Helmut, Osiguranje socijalne kvalitete pod pritiskom tranzicije i globalizacije, u: *Diacovensia* 12(2004.)2, str. 315.-334.

ŠOKČEVIĆ, Šimo/DUGALIĆ, Vladimir, Privatizacija društvenog/državnog vlasništva – (ne)uspjeli tranzicijski proces?, u: *Diacovensia* 15(2007.)1, str. 103.-154.

OŠTARIĆ, Željko/BUŠLJETA, Anita, Socijalni nauk Katoličke crkve za pontifikata pape Ivana Pavla II., u: *Diacovensia* 17(2009.)1, str. 7.-30.

ŠOLA, Ivica, Strategija detragedizacije Vukovara. Od procesa u kulturi do medijsko-političke strategije, u: *Diacovensia* 21(2013.)1, str. 109.-132.

U navedenim se člancima raspravlja o socijalnim dimenzijama kršćanstva, političko-gospodarskim odnosima, socijalnoj politici, etičkom diskursu u gospodarstvu, demokratskom društvu, kršćanski nadahnutom političaru, političkom angažmanu vjernika, vrijednosnom konsenzusu, općem dobru, kršćanskoj dobrotvornosti, slobodi, zajedništvu, solidarnosti, pravednosti, međusobnoj suradnji, supsidijarnosti socijalnoga društva, socijalnoj odgovornosti, izazovima demokracije – globalizacije – sekularizacije, potencijalnim moralnim zastranjenjima tranzicije i privatizacije, o liberalnom kapitalizmu, privatnom/društvenom/državnom vlasništvu te se počinje na karitativnu zauzetost kao inspiraciju socijalnoj politici.

Područje socijalnoga nauka Crkve s interdisciplinarnim presjekom

Značajni su doprinosi i interdisciplinarne povezanosti socijalnoga nauka Crkve u presjeku dogmatskih, povijesnih, biblijskih i pastoralnih perspektiva, kojima su doprinijeli:

DOGAN, Nikola, Kršćanin pred izazovom demokracije, u: *Diacovensia* 1(1993.)1, str. 11.-23.

PADOVAN, Ivo, prisutnost društveno-političkih tema u Glasniku/Vjesniku Đakovačke i Srijemske biskupije, u: *Diacovensia* 6(1998.)1, str. 189.-193.

VIŠATICKI, Karlo, Biblijsko-kršćansko poimanje društvenosti i demokracija, u: *Diacovensia* 10(2002.)1, str. 7.-21.

ARAČIĆ, Pero, Socijalni angažman kršćanina: nekad i danas, u: *Diacovensia* 12(2004.)2, str. 197.-199.

Područje morala

Naslovi s isključivo područja morala zastupljeni su u nešto manjem opusu, iako se nadležnost moralnih smjernica prepoznaje i slijedi u mnogim člancima, a napose u brojnim uvodničarskim riječima višegodišnjega glavnog urednika časopisa *Diacovensije*, profesora moralne teologije, izv. prof. dr. sc. Vladimira Dugalića.

McKEEVER, Martin, Moral i jezik: poučna analogija o osobnom i zajedničkom moralnom identitetu u procesu globalizacije, u: *Diacovensia* 11(2003.)2, str. 333.-342. (prijevod s engleskog Divna Čurić)

MATULIĆ, Tonči, Sloboda i racionalnost u svjetlu evolucionizma kao totalnoga svjetonazora ili: Pitanje o čovjeku u svjetlu stvaranja i evolucije, u: *Diacovensia* 20(2012.)1, str. 25.-52.

MATULIĆ, Tonči, Teološko značenje čitanja znakova vremena, u: *Diacovensia* 21(2013.)1, str. 29.-47.

BALOBAN, Stjepan, Današnji znakovi vremena i poslanje Crkve, u: *Diacovensia* 21(2013.)1, str. 49.-61.

Među ključnim riječima sljedećih članaka izdvajaju se: moralni identitet, kršćanska etika, etički ishodi, rizični i zaštitni čimbenici socijalizacije, vrijednosna orijentacija, čimbenici uspjeha u životu, ljudska narav, racionalnost, sloboda, postmoderna kultura, znakovi vremena, globalizacija, indiferentizam, sekularizacija, agnosticizam, poslanje Crkve, komunikacija, unutarcrkveni dijalog...

Područje moralne teologije s interdisciplinarnim presjekom

Područje moralne teologije s interdisciplinarnim presjekom zastupljeno je znanstvenom integracijom s etikom, katehetikom i sociologijom. Izdvajamo:

RENÖCKL, Helmut, Susret i sukob. Etički ishodi dijaloške filozofije kod Buber i Grisebacha, u: *Diacovensia* 1(1993.)1, str. 45.-61. (s njemačkog preveo Franjo Gruić)

PRANJIĆ, Marko, Religiozni indiferentizam izazov za katehezu, u: *Diacovensia* 2(1994.)1, str. 189.-205.

JUKIĆ, Jakov, Kršćanstvo i sekularizacija, u: *Diacovensia* 8(2000.)1, str. 69.-87.

FRANC, Renata/SUČIĆ, Ines/ŠAKIĆ, Vlado, Vrijednosti kao rizični i zaštitni čimbenici socijalizacije mladih, u: *Diacovensia* 16(2008.)1-2, str. 135.-148.

VELJAK, Lino, Agnosticizam i vjerski indiferentizam, u: *Diacovensia* 21(2013.)2, str. 237.-249.

Područje medicinske etike i bioetike

Iz pluriperspektivizma moralne teologije, medicinske etike i bioetike, navodimo skroman, ali znanstveno-humanistički značajan niz prikaza i razmišljanja moralnih teologa o antropološkim, biološkim i bioetičkim temama.

Časopis *Diacovensia* i ovim područjem nastoji znatno i konkretno doprinijeti društvu teološkim priložima s područja bioetike, zastupajući recentne teme biotehnološkoga napretka suvremenih medicinskih dostignuća: medicinske dijagnostike, biotehnike, genetske modifikacije, spolnoga odgoja, kršćanskoga vrjednovanja seksualnosti, problema fizičke neplodnosti, medicinski asistirane oplodnje, reproduktivnih tehnika, pobačaja, eutanazije, kriokonzervacije, ljudskih prava i kulture života.

SRAKIĆ, Marin, Bol(est) u kršćanskoj perspektivi, u: *Diacovensia* 5(1997.)1, str. 7.-16.

RENÖCKL, Helmut, Genska tehnika – etički izazovi visoke tehnologije, u: *Diacovensia* 10(2002.)1, str. 151.-166. (Prijevod s njemačkog Franjo Gruić)

MATULIĆ, Tonči, Mladi i seksualnost. Teološko-moralni pristup, u: *Diacovensia* 16(2008.)1-2, str. 67.-91.

VULETIĆ, Suzana, Problem neplodnosti i moralni izazovi biomedicinskih zahvata u ljudsko rađanje. Uz rezultate znanstveno-istraživačkoga projekta »Kršćanski identitet i kvaliteta bračnog i obiteljskog života«, u: *Diacovensia* 18(2010.)3, str. 587.-616.

ANIČIĆ, Miljenko/JANKOVIĆ, Vjekoslav, Pravo na život u suvremenim etičkim promišljanjima i u socijalnom nauku Crkve, u: *Diacovensia* 19(2011.)2, str. 215.-249.

Od sveukupnih 398 bibliografskih jedinica, prikazima iz područja moralne teologije, s interdisciplinarnim presjecima, moglo bi se pribrojiti skoro 36 naslova, što čini oko 1/10 svih članaka objavljenih u proteklih 20 godina.

U »čitanju« i tumačenju znakova vremena iz perspektive moralne teologije, nadamo se da će teološki doprinosi daljnjih publikacija s područja moralne teologije nastaviti osvješćivati i doprinositi daljnjem ostvarenju pravednijeg, etičnijeg i autentičnijeg kršćanskoga života.